

Zawieszenie, ograniczenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej

Interes i dobro dziecka wymagają, aby było ono wychowywane przez rodziców. Zasadą jest, że w sprawowaniu władzy nad swoim dzieckiem rodzice nie są ograniczeni nadzorem czy też kontrolą ze strony sądu opiekuńczego. Zdarzają się jednakże przypadki, w których dochodzi do interwencji tego organu w tym obszarze. Działania takie mają miejsce w razie, gdy władza rodzicielska nie może być przez rodziców dziecka wykonywana prawidłowo lub też narażony na niebezpieczeństwo zostaje interes osobisty dziecka. Ingerencja sądu na gruncie sprawowania władzy rodzica nad dzieckiem zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego może przybrać formę:

1. zawieszenia władzy rodzicielskiej,
2. ograniczenia władzy rodzicielskiej,
3. pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Zawieszenie władzy rodzicielskiej

Mając na uwadze dobro dziecka sąd opiekuńczy może zdecydować o zawieszaniu władzy rodzicielskiej w razie wystąpienia przemijającej przeszkody w jej sprawowaniu. Pod pojęciem przemijającej przeszkody rozumie się taką przeszkodę, która ma charakter czasowy i w każdym momencie może ustać. Jako przeszkody, które sąd opiekuńczy może uznać za podstawę do zawieszenia władzy rodzicielskiej wskazuje się zasadniczo takie okoliczności jak:

1. wyjazd jednego rodzica lub obojga rodziców na dłuższy pobyt za granicę,
2. choroba rodzica,
3. pobyt rodzica w szpitalu,
4. odbywanie przez rodzica kary pozbawienia wolności.

Jako przyczynę, która uzasadnia zawieszenie władzy rodzicielskiej wskazuje się także pobyt rodzica na stałe za granicą. Sytuacja długotrwałego braku rodziców może narażać ich dziecko na poważne konsekwencje natury prawnej. Najbardziej powszechnym problemem jest w tym kontekście fakt, iż w sytuacji braku rodziców nikt z mocy samego prawa nie jest uprawniony do podpisania zgody na operację, czy też inne zabiegi medyczne, które są konieczne z uwagi na stan zdrowia dziecka.

Ograniczenie władzy rodzicielskiej

Sąd opiekuńczy może określić sposób sprawowania władzy rodzicielskiej nad dzieckiem przysługującej obojgu rodzicom żyjącym w rozłączeniu, w szczególności poprzez:

1. pozostawienie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom, pod warunkiem, że przedłożą oni sądowi zgodne z dobrem dziecka porozumienie w przedmiocie określenia sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej i utrzymywania kontaktów z dzieckiem, a z okoliczności sprawy wynika uzasadnione przekonanie, że rodzice będą zgodnie współdziałać w sprawach dziecka,
2. powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców i jednocześnie ograniczenie władzy rodzicielskiej drugiego z rodziców do wskazania określonych obowiązków oraz uprawnień wobec osoby dziecka.

Fakt pozostawania rodziców w rozłączeniu nie stanowi jeszcze podstawy do zastosowania ograniczenia. Sąd reguluje sposób sprawowania władzy rodzicielskiej dopiero w sytuacji, gdy pomiędzy rodzicami występuje spór w tym konkretnym przedmiocie. Zgodne współdziałanie na rzecz dobra dziecka pomimo braku ich wspólnego pożycia nie uzasadnia potrzeby ingerencji sądu opiekuńczego w te relacje. Orzeczenie w tym przedmiocie będzie wymagane, jeżeli nastąpiło naruszenie dobra dziecka lub też występuje wysokie prawdopodobieństwo takiego naruszenia.

Sąd opiekuńczy może także ograniczyć władzę rodzicielską poprzez wydanie stosownych zarządzeń. Ma to miejsce w przypadku wystąpienia zagrożenia dobra dziecka. W praktyce oznacza to swego rodzaju profilaktyczne działanie ze strony sądu, który ingerując w obszar władzy rodzicielskiej reaguje tym samym na sytuację zagrożenia dobra dziecka, aby zapobiec ujemnym skutkom niewłaściwego jej sprawowania.

Pozbawienie władzy rodzicielskiej

Ustawodawca wymaga, aby władza rodzicielska nad dzieckiem była sprawowana w taki sposób, jak wymaga tego dobro małoletniego dziecka. Właściwie wykonywana władza rodzicielska ma na celu przede wszystkim zapewnienie mu należytej pieczy i strzeżenie jego interesów.

Spśród wszystkich narzędzi ingerencji sądu opiekuńczego w obszar wykonywania władzy rodzicielskiej najdalej idącym instrumentem, z którym wiążą się najpoważniejsze skutki prawne i pozaprawne, tak dla rodziców, jak i dla dziecka jest jej pozbawienie. Przyjmuje się powszechnie, że zastosowanie tego rodzaju interwencji w stosunki na płaszczyźnie rodzic - dziecko powinno mieć miejsce jedynie wówczas, gdy uprzednio wykonywane łagodniejsze metody nie zadziałały, bądź też, gdy z uwagi na towarzyszące sprawie okoliczności oczywistym jest, że użycie środków mniej zdecydowanych byłoby niecelowe.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy wskazuje katalog przesłanek pozbawienia władzy rodzicielskiej, do których zalicza się:

1. trwałą przeszkodę w wykonywaniu władzy rodzicielskiej,
2. nadużycie władzy rodzicielskiej,
3. rażące zaniedbanie obowiązków rodziców względem dziecka,
4. nieustanie przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej mimo udzielonej rodzicom pomocy, w szczególności trwałe nieinteresowanie się dzieckiem.

Przyjmuje się, że pierwsza przyczyna może mieć charakter niezawiniony, natomiast dwie kolejne muszą zawierać w sobie element winy po stronie rodziców. Pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej jest obowiązkowe w przypadku wystąpienia wyżej wskazanych trzech pierwszych przesłanek. Działanie sądu opiekuńczego w przedmiocie pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej z uwagi na czwartą przesłankę ma charakter uznaniowy.

Starosta Jarosławski zaprasza mieszkańców do korzystania z darmowej pomocy prawnej, w tym także z mediacji

Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i nieodpłatna mediacja przysługuje osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającej innych osób w ciągu ostatniego roku

Zapisy: tel. (016) 624 62 62 w dni robocze w godz. 7.00 do 15.00

e-mail: kontrola@powiat.jaroslawn.pl

Artykuł publikowany jest w ramach edukacji prawnej prowadzonej na rzecz mieszkańców Powiatu Jarosławskiego przez Starostę Jarosławskiego

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

